

STLs høringsinnspill til høring om forebygging av ekstremisme - Meld. St. 13 (2024-2025)

STL (Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn) samler religioner og livssyn til dialog for et inkluderende, likebehandlende og livssynsåpent samfunn hvor alle kan kjenne seg trygge. Vi takker for muligheten til å svare på denne høringen.

STL er en organisasjon som bygger «trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft» (meldingens undertittel). Vi vil anerkjenne regjeringen for å poengtere at «forebygging koster», tar tid og at det handler om «å skape inkluderende samfunn, med rom for ulikhet og uenighet» (s.6).

For, i snart 30 år har STL gjort nettopp dette gjennom å samle bredden av tros- og livssynssamfunn (som til sammen representerer ca 75% av befolkningen) til dialogfellesskap og interessefellesskap. Når buddhister, sikher, kristne, bahá'í, hinduer, jøder, livssynshumanister, muslimer og holister samles regelmessig hos oss, er det både en avansert og demokratifremmende mangfoldspraksis.

STL er et uenighetsfellesskap i likebehandlingsens navn – akkurat som demokratiet, når det er på sitt beste. Ingen er mer verdt enn andre. Fremmedhet, fordommer og konfliktlinjer bygges ned og broer bygges av gjensidig respekt og forståelse. Effekten av STL i det norske samfunnet er stor, også for formålet her i dag; å forebygge ekstremisme. Noe av denne effekten er gjengitt i meldingen, for eksempel at religiøse toppledere og livssynsaktører gjennom STL gjentatte ganger har markert seg tydelig mot ekstremisme (s.65).

Vi er i kraft av vårt daglige virke med på innsatsen mot ekstremisme, og ønsker å ta enda større plass i dette arbeidet fremover.

Kommentarer til tiltakene som spesifikt berører vårt felt:

I denne meldingen ønsker regjeringen å gi retning for det forebyggende arbeidet fremover. Vi ønsker samtlige tiltak som direkte berører vårt felt varmt velkommen (s. 10-12):

- Ny holdningsundersøkelse til etniske og religiøse minoriteter
Dette trengs regelmessig for å følge med på strømninger og holdningsendringer i befolkningen, for å være bedre i stand til å igangsette spissede tiltak.
- Videreutvikle den nasjonale statistikken om hatkriminalitet
Diskrepansen mellom forskning på området og hatkrim-statistikken antyder store mørketall og underrapportering fra livssynsminoriteter. Dette må arbeides med slik at statistikken i større grad gjenspeiler virkeligheten.
- Videreutvikle prosjekt med livssynsteam/-medarbeidere i kriminalomsorgen
Å bli møtt med god livssynsbetjening i fengsler kan være helt avgjørende for mange, også for å motvirke radikalisering og ekstremisme. Dette arbeidet må dessuten sees i sammenheng med livssynsbetjening i andre offentlige institusjoner, som sykehus/helseinstitusjoner, forsvaret og universiteter, og forankres både menneskerettslig i trosfriheten, men også som eksistensiell helse.
- Legge frem nasjonal strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale
STL har lang erfaring med interaksjonen mellom ytringsfrihet og trosfrihet, også i krevende situasjoner som i forbindelse med terror, koranbrenning og voldelige angrep på personer på bakgrunn av ytringer. Vi står sammen om både retten til å være #tryggibønn og #tryggitale. Det er unikt i internasjonal sammenheng at tros- og livssynssamfunnene har funnet felles grunn her, og vi stiller oss til disposisjon med våre erfaringer og kompetanse. Vi har også pågående arbeid

knyttet til konstruktiv ytringsskikk i et polarisert ordskifte.

- Legge frem nasjonal strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon
Livssynsminoriteter er potensielt sårbare mtp hybridangrep og desinformasjon med mål om å skape splid, konflikt og å sette grupper opp mot hverandre. STL er en infrastruktur av tillit som vil være en helt avgjørende resiliens mot dette.
- Øke tilskudd til tiltak mot rasisme og hatprat på bakgrunn av etnisitet, religion og livssyn.
Viktig søkbar tilskuddsordning.
- Igangsette et FoU om tros- og livssynsdialogen
Det er lenge siden forrige rapport om tros- og livssynsdialogen i Norge, og vi ser frem til denne utredningen.
- Utlyse et FoU om religiøse ledere og utdanning
Kartlegging, behovsanalyse og evaluering av dagens tilbud vil sikre bedre forutsetninger for å videreføre tilbudet på best mulig måte. TFs kurstilbud til religiøse ledere og materprogrammet LES har vært og er svært viktige for livssynsnorge.
- Støtte tiltak og prosjekter som bidrar til dialog og tillit.
Eksempler fra STL på arbeid som allerede er gjort, og som nevnes i meldingen, er tiltak for å styrke den brede dialogen med særlig fokus på unge samt å motvirke hatytringer og polarisering blant unge (s. 68). Begge bevilgningene kom som følge av eskaleringen av konflikten i Midtøsten. Det er stort behov for videreføring av disse midlene for å besørge kontinuitet i arbeidet.

Hva mangler?

I meldingen poengteres det at tros- og livssynssamfunnene er en viktig del av sivilsamfunnet og at kunnskap om, og dialog mellom, tros- og livssynstradisjoner kan bidra til forebygging (s. 66). Dette er i tråd med våre erfaringer. Likevel kan det synes som om det ikke er gitt tilstrekkelig tyngde og prioritering i henhold til betydning i meldingen. Det er våre innspill at:

- Meldingen bør eksplisitt øke støtten til STL med øremerkede midler til dette formålet, i likhet med Dembra (MR-sentrene), Frivillighet Norge, Stopp Hatprat m.fl., og at dette inkluderer at vi målrettet samhandler med våre 16 lokale STL-grupper.
STL er et etablert og velfungerende samarbeidsråd, og eneste aktør med tilsvarende bredde på et felt som er høyaktuelt i forebyggingen av ekstremisme - både i kraft av å være en vesentlig mangfoldsaktør som bygger trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft i befolkningen, og fordi vi vet at voldelige ekstremister og terrorister kan gjøre bruk av religiøst tankegods som motivasjon for sine handlinger.
- Brobyggerrollen til dialog- og paraplyorganisasjonene bør fremheves ytterligere.